

Faculteit Rechtsgeleerdheid – KU Leuven
LEERGANG PENSIOENRECHT

NIEUWSBRIEF

Nr. **4**

academiejaar 2012 - 2013

Prof. dr. Yves Stevens, Leen Van Assche en Evy Van Genechten

Interesse in de pensioenmaterie?
Tijd voor specialisatie?
Schrijf nu in voor de bijzondere

**Leergang Pensioenrecht
2013-2014**

Alle info en inschrijving
www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht/
Het aantal inschrijvingen is beperkt tot 35

INHOUDSTAFEL

1. Hof van Justitie	2
1.1. Aanvullende pensioenen: minimumniveau van bescherming bij insolventie werkgever	2
1.2. Wettelijk pensioen en grensarbeiders: tijdvakken van verzekering	3
1.3. Tsjechische vaststelling pensioenleeftijd voor vervroegde uittreding landbouwers discriminatoir	4
1.4. Cumulatie ouderdomspensioen en overlevingspensioen van verschillende lidstaten	4
2. EHRM: Arbeid tijdens detentie telt niet voor berekening pensioen.....	5
3. Hof van Cassatie	6
3.1. Overlevingspensioen en polygamie	6
3.2. Definitief karakter begunstiging levensverzekering door aanvaarding.....	6
3.3. Belastbaarheid in België van een Nederlandse AOW-uitkering	7
4. Lagere rechtspraak.....	7
4.1. Wettelijk pensioen: discriminatie gemengde loopbaan bij berekening minimumpensioen.....	7
4.2. Terugvordering onverschuldigd uitbetaalde na overlijden sociaal verzekerde	7
4.3. Pensioen zelfstandige: Uitoefening mandaat tijdens ziekte en gelijkstelling met arbeidsperiode	8
5. Ombudsdienst Pensioenen jaarverslag 2012.....	9
6. Belgische rechtsleer	9
6.1. Zelfstandige behoudt pensioenrechten na laattijdige regularisatie door fout administratie	9
6.2. 'Gratis' pensioenen voor zelfstandigen	9
6.3. Minder gelijkstellingen voor wettelijk pensioen: uitvoeringsbesluit	9
6.4. Hervorming pensioenbonus: in eerste lezing goedgekeurd in ministerraad	9
6.5. Rechtspositie overheidspersoneel	10
6.6. La problématique des pensions des fonctionnaires des administrations locales.....	10
6.7. La pension des magistrats après la réforme	10
6.8. Champ d'application étendu pour la cotisation de solidarité sur pension	10
6.9. Solidariteitsbijdrage straks ook op VAPZ-contracten	11
6.10. Aanvullende pensioenen: nieuwe fiscale maatregelen.....	11

Faculteit Rechtsgeleerdheid – KU Leuven
LEERGANG PENSIOENRECHT

NIEUWSBRIEF

Nr. **4**

academiejaar 2012 - 2013

Prof. dr. Yves Stevens, Leen Van Assche en Evy Van Genechten

6.11. La clause bénéficiaire “mes héritiers légaux” à la lumière de la loi de 13 janvier 2012	11
6.12. La nouvelle “protection” des héritiers réservataires en cas d’assurance-vie: attention danger!	11
6.13. Onderscheid wettelijk samenwonenden - gehuwden voor voor vrijstelling successierechten	12
6.14. The Revision of the Occupational Pensions Directive – IORP II	12
6.15. NAR sluit 3 nieuwe CAO’s Stelsel Werkloosheid met Bedrijfstoeslag	12
6.16. Pension Reforms in the Euro Area – An Overview	12
7. RVP Dienstonota’s	12
8. Nieuwe life and benefits	12
9. Nederlandse rechtspraak: Beëindiging AOW-pensioen tijdens detentie	13
10. Buitenlandse rechtsleer: Op zoek naar de grenzen van de solidariteit in het aanvullend pensioen	13
11. International update	13
11.1. Luxembourg	13
11.2. Slovenia	14
11.3. Spain	14
11.4. Estonia	15
11.5. The United Kingdom	15
11.6. Kazakhstan	15
12. Gelezen in het Belgisch Staatsblad	16
12.1. Berekening overlevingspensioen	16
12.2. Sectorpensioenen	16
12.3. Bijzondere stelsels	17
Geen verjaring meer van het recht op overlevingspensioen in de openbare sector na 10 jaar....	18
Pensioenopinions: Naar pensioenopbouw op basis van gevangenisarbeid?	19

1. HOF VAN JUSTITIE

1.1. Aanvullende pensioenen: minimumniveau van bescherming bij insolventie werkgever

Een onderneming in Ierland verplichtte zijn werknemers aan te sluiten bij één van de aanvullende stelsels van sociale voorzieningen van het type ‘Defined Benefit’. Deze zijn opgericht in de vorm van een trust. De begunstigden genoten, als ze op de normale pensioenleeftijd op pensioen gingen, van een ouderdomsuitkering die gebaseerd is op het werkelijke laatste loon en waarop het overheidspensioen in mindering wordt gebracht. Bij vereffening van deze aanvullende stelsels als gevolg van de insolventie van de werkgever, bleek er een tekort van ongeveer 110 miljoen euro te zijn om

aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Volgens de actuaris zouden de betrokken werknemers tussen 18 en 28% van de actuele waarde van hun opgebouwde rechten ontvangen.

Artikel 8 van richtlijn 2008/94/EG betreffende de bescherming van de werknemers bij de insolventie van de werkgever bepaalt dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de nodige maatregelen getroffen worden om de belangen van de werknemers te beschermen met betrekking tot hun verkregen rechten of hun rechten in wording op ouderdomsuitkeringen. Het Hof van Justitie heeft in het arrest Robins (HvJ 25 januari 2007, C-278/05, Robins a.o. v. Secretary of State for Work and Pensions) reeds geoordeeld dat lidstaten over een ruime beoordelingsmarge beschikken voor de

bepaling van zowel het mechanisme tot als het niveau van bescherming. Desondanks beantwoordt een regeling die ertoe leidt dat de uitkeringen gewaarborgd worden voor minder dan de helft van de rechten waarop de werknemer aanspraak kunnen maken, niet aan de definitie van de in artikel 8 gehanteerde term 'bescherming'. Het Hof stelt vast dat de door Ierland na het arrest Robins genomen maatregelen, niet in staat zijn om het vereiste minimumniveau aan bescherming te waarborgen. Het Hof stelt dat de economische situatie in Ierland niet zodanig uitzonderlijk is dat dit lagere niveau van bescherming gerechtvaardigd kan worden.

Benadeelde personen hebben recht op een schadevergoeding van de lidstaat als er voldaan is aan 3 voorwaarden, namelijk:

- de geschonden bepaling kent hen rechten toe;
- het gaat om een voldoende gekwalificeerde schending van die bepaling;
- en er bestaat een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen deze schending en de geleden schade.

Het Hof oordeelt dat er sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending aangezien Ierland zijn verplichting niet is nagekomen, hoewel de omvang en de aard van deze verplichting duidelijk en nauwkeurig was.

HvJ 25 april 2031, C-398/11, *Hogan a.o. v. Minister for Social and Family Affairs, Ireland*.

1.2. Wettelijk pensioen en grensarbeiders: tijdvakken van verzekering

Mulders heeft de Belgische nationaliteit, woont in België en heeft in België gewerkt sinds 25 januari 1957. Na een arbeidsongeval in 1957 is hem een blijvende arbeidsongeschiktheidsgraad van 10% toegekend, waarvoor hij een uitkering krijgt. Vanaf november 1966 werkt hij als grensarbeider in Nederland. Hij wordt hier op 10 februari 1982 arbeidsongeschikt verklaard en ontvangt een uitkering voor een arbeidsongeschiktheidspercentage van 80-100% (hierna: WAO-uitkering). Op deze WAO-uitkering werden bijdragen ingehouden, inclusief pensioenverzekeringsbijdragen. Hij ontving deze uitkering tot en met 25 oktober 1997. In 1996

vraagt Mulders zowel in België als in Nederland zijn pensioen aan. De Rijksdienst voor Pensioenen kent Mulders een pensioen toe, zonder rekening te houden met de periode waarin hij een WAO-uitkering ontving in Nederland. De Rijksdienst voor Pensioenen baseerde zich hiervoor op het door de Nederlandse Sociale Verzekeringsbank toegezonden overzicht van verzekeringstijdvakken. Deze stelt dat Mulders niet verzekerd was uit hoofde van de Algemene Ouderdomswet (AOW, dit is het Nederlandse wettelijk pensioen) omdat hij naast de WAO-uitkering ook een Belgische uitkering wegens arbeidsongeschiktheid ontving. Deze uitkeringen zijn naar Nederlands recht niet cumuleerbaar.

Mulders stelt dat de niet-inaanmerkingneming van deze periode afbreuk doet aan zijn recht op vrij verkeer aangezien rechten die hem door de wetgeving van een andere lidstaat worden gewaarborgd, zo verloren gaan. Het Arbeidshof te Antwerpen stelt daarop als prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie of artikel 46 van verordening nr. 1408/71 geschonden wordt als bij de pensioenberekening van een migrerende werknemer een periode waarin een arbeidsongeschiktheidsuitkering werd uitgekeerd en AOW-bijdragen werden betaald, niet wordt aangemerkt als een tijdvak van verzekering in de zin van artikel 1, sub r van diezelfde verordening.

Doordat de Nederlandse AOW-regeling onderworpen wordt aan een woonplaatsvereiste, wordt de periode van arbeidsongeschiktheid van een niet-ingezetene niet in aanmerking genomen voor de berekening van het ouderdomspensioen. Het Hof stelt dat de lidstaten de samentelling van tijdvakken van verzekering niet mogen onderwerpen aan voorwaarden die tot gevolg hebben dat personen worden uitgesloten van de toepassing van de wetgeving waaronder ze volgens verordening nr. 1408/71 vallen. Dit is *in casu* wel het geval door de woonplaatsvereiste. Het Hof oordeelt dat het vrij verkeer van werknemers niet geëerbiedigd wordt als de wettelijke regeling van een lidstaat een volledige periode waarin een migrerende werknemer bijgedragen heeft aan het pensioenverzekeringstelsel uitsluit als tijdvak van verzekering voor de berekening van zijn ouderdomspensioen, terwijl vaststaat dat deze periode in aanmerking zou zijn

genomen als de betrokkene in die lidstaat had gewoond. Bijgevolg verzet artikel 46 van verordening 1408/71 zich ertegen dat, bij de pensioenberekening in een lidstaat, een arbeidsongeschiktheidsperiode waarin aan een migrerende werknemer in een andere lidstaat een arbeidsongeschiktheidsuitkering is uitgekeerd waarop pensioenbijdragen zijn ingehouden, door de wetgeving van deze andere lidstaat niet wordt aangemerkt als een "tijdvak van verzekering" in de zin van die bepalingen. Dit op grond dat de betrokkene niet in laatstgenoemde lidstaat woont en/of krachtens de wetgeving van de eerstgenoemde lidstaat een soortgelijke uitkering heeft ontvangen die niet met de betrokken arbeidsongeschiktheidsuitkering kon worden gecumuleerd.

HvJ 18 april 2013, C-548/11, *Mulders v. Rijksdienst voor Pensioenen*.

1.3. Tsjechische vaststelling pensioenleeftijd voor vervroegde uittreding landbouwers discriminatoir

Een prejudiciële vraag van het Tsjechische hoogerechtshof betreft een geding waarbij het verzoek van een landbouwexploitante tot deelneming aan het steunprogramma bij vervroegde uittreding voor landbouwers, werd afgewezen. Het verzoek werd afgewezen omdat verzoekster op de dag van indiening van dat verzoek krachtens Tsjechische wetgeving de pensioengerechtigde leeftijd had bereikt.

Zowel mannelijke als vrouwelijke landbouwexploitanten maken aanspraak op dergelijke steun voor zover zij enerzijds hun commerciële landbouwactiviteiten definitief hebben beëindigd na de voorafgaande tien jaar de landbouw te hebben beoefend, en anderzijds op het tijdstip van deze beëindiging ten minste 55 jaar oud zijn zonder evenwel de normale pensioengerechtigde leeftijd te hebben bereikt (artikel 11, eerste lid verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Oriëntatie en Garantiefonds voor de Landbouw en tot wijziging en instelling van een aantal verordeningen).

Deze 'normale pensioengerechtigde' leeftijd wordt krachtens Tsjechische uitvoeringsbepalingen anders vastgesteld naargelang het geslacht van de aanvrager. Wat vrouwelijke aanvragers betreft, is dit afhankelijk van het aantal door de betrokkene opgevoede kinderen. Deze nationale regeling leidt ertoe dat vrouwen beschikken over een korte termijn voor de indiening van hun steunaanvraag.

Het Hof van Justitie merkte vooreerst op dat deze voorziening van gemeenschappelijk landbouwbeleid geen socialezekerheidsprestatie is die binnen de werkingsfeer van richtlijn 79/7 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid valt. Vervolgens oordeelde het Hof dat deze verschillende behandeling niet kan worden gerechtvaardigd aangezien vergelijkbare situaties zonder objectieve rechtvaardiging verschillend worden behandeld. De bestreden Tsjechische invulling van het begrip 'normale pensioengerechtigde leeftijd' in de zin van artikel 11 verordening nr. 1257/1999, is bijgevolg niet in overeenstemming met het Unierecht en de algemene beginselen van gelijke behandeling en non-discriminatie.

HvJ 11 april 2013, C-401/11, *Blanka Soukupová v. Ministerstvo zemědělství*.

1.4. Cumulatie ouderdomspensioen en overlevingspensioen van verschillende lidstaten

Wencel stond sinds 1954 in Polen ingeschreven. Ze huwde met een man van Poolse nationaliteit. Deze vestigde zich na hun huwelijk in Duitsland, waar hij werkte en socialezekerheidspremies betaalde. Vanaf 1984 ontving hij in Duitsland een invaliditeitspensioen. Wencel bezocht haar echtgenoot herhaaldelijk in Duitsland en haar echtgenoot bracht al zijn vakanties en feestdagen door in Polen. Vanaf 1984 verbleef Wencel permanent in Duitsland, waar ze een verblijfsvergunning heeft verkregen.

Bij besluit van de ZUS (een Pools socialezekerheidsorgaan) van 24 oktober 1990 werd Wencel een Pools ouderdomspensioen toegekend. Sinds het overlijden van haar man in 2008 ontving

ze ook een Duits overlevingspensioen. Wencel heeft zich nadien opnieuw permanent in Polen gevestigd. In 2009 verneemt de ZUS dat Wencel zowel in Polen als in Duitsland was ingeschreven als ingezetene. Daarop trekt de ZUS de beslissing tot toekenning van het ouderdompensioen in en vordert de terugbetaling van de onverschuldigd ontvangen bedragen over de laatste 3 jaren. Wencel meent dat dit de bepalingen inzake vrij verkeer en verblijf schendt.

Het Hof van Justitie stelt dat verordening nr. 1408/71 onder meer als doel heeft de betrokkenen onder de socialezekerheidsregeling van één enkele lidstaat te brengen om samenloop van nationale regelingen en mogelijke complicatie te vermijden. Aangezien het bij de verordening ingevoerde stelsel de woonplaats als aanknopingspunt voor de toepasselijke wetgeving gebruikt, kan niet aanvaard worden dat een persoon tegelijkertijd beschikt over meerdere normale woonplaatsen in verschillende lidstaten. Om te bepalen welk orgaan bevoegd is met betrekking tot de pensioenrechten van Wencel, moet de verwijzende rechter beoordelen in welke lidstaat zich de normale woonplaats van de betrokkene bevindt.

Het Hof stelt verder dat de verordening zich niet verzet tegen de toepassing van een nationale regeling op basis waarvan het pensioenbedrag van een verzekerde verminderd wordt omwille van het feit dat hij een ouderdompensioen ontvangt in een andere lidstaat. De door de verordening gestelde grenzen, namelijk dat de uitkering maar mag worden verminderd ten belope van het bedrag van de uitkeringen verschuldigd krachtens de wetgeving van de andere lidstaat, moeten wel in acht genomen worden. Artikel 12, lid 2 van de verordening bepaalt immers dat de verminderingbepalingen van toepassing zijn op de personen die een uitkering ten laste van deze lidstaat ontvangen wanneer zij aanspraak hebben op andere socialezekerheidsuitkeringen, zelfs indien deze verkregen zijn op grond van de wetgeving van een andere lidstaat. Bijgevolg mag het Poolse ouderdompensioen niet met terugwerkende kracht worden ingetrokken omwille van het bestaan van een Duitse overlevingsuitkering. Het bedrag van het ouderdompensioen mag wel verminderd worden

als een eventuele Poolse anticumulatiebepaling wordt toegepast.

Ten slotte stelt het Hof dat de nationale rechtbank moet beoordelen of de nationale regeling verenigbaar is met het vrije verkeer. De nationale rechtbank moet verifiëren of de regeling, ook al geldt deze zonder onderscheid voor nationale onderdanen en onderdanen van andere lidstaten, voor de belanghebbende in feite niet leidt tot een nadeligere situatie dan die waarin een persoon wiens situatie geen enkel grensoverschrijdend element vertoont, zich bevindt. Zou er wel een dergelijk nadeel zijn, dan moet er worden nagegaan of de betrokken nationale regeling wordt gerechtvaardigd door objectieve overwegingen en evenredig is aan het door het nationale recht rechtmatig nagestreefde doel.

HvJ 16 mei 2013, C-589/10, *Wencel v. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku*.

2. EHRM: ARBEID TIJDENS DETENTIE TELT NIET VOOR BEREKENING PENSIOEN

Een man heeft tijdens zijn vele gevangenisstraffen in de gevangenis gewerkt. Dit echter zonder dat hij hiervoor aangesloten werd bij de pensioenregeling, er werden geen socialezekerheidsbijdragen betaald. Deze periodes tellen bijgevolg niet mee voor de berekening van het pensioen. De man stelt dat werkende gevangenen op een discriminatoire manier uitgesloten worden van aansluiting tot de pensioenregeling. Hij stelt, met andere woorden, dat er een schending is van artikel 14 EVRM *juncto* artikel 1, 1ste Protocol EVRM.

Om na te gaan of een bepaald voordeel geweigerd wordt op discriminatoire basis, bestaat de relevante test erin na te gaan of de verzoeker een uitvoerbaar recht op het voordeel zou hebben als de betrokken voorwaarde er niet zou zijn. *In casu* zou de man een aantal maanden verzekering opgebouwd hebben die, samen met de arbeidsperiodes in vrijheid, het recht op een ouderdompensioen zouden openen als hij wel bij de pensioenregeling aangesloten zou zijn geweest op basis van zijn arbeid in de gevangenis.

Het Hof stelt dat de arbeidsperiodes in de gevangenis relatief kort zijn. Gedurende de ongeveer 25 jaar in de gevangenis, heeft hij slechts 5 jaar en 11 maanden gewerkt. Deze arbeid is trouwens gecompenseerd geweest door strafverminderingen of door een vergoeding volgens bij wet bepaalde tarieven. Het Hof haalt verder aan dat de man gedurende de volledige periode dat hij in de gevangenis gewerkt heeft, kon genieten van een gratis ziekteverzekering waardoor hij toegang had tot gratis medicijnen, geneeskundige zorgen en gekwalificeerd medisch personeel. Was hij arbeidsongeschikt geworden door een arbeidsongeval of beroepsziekte, zou hij genoten kunnen hebben van een invaliditeitsuitkering. Tenslotte stelt het Hof dat de man vrij was om zich bij de pensioenregeling aan te sluiten op basis van een contract dat hij op vrijwillige basis kon afsluiten met de Pensioenkas. Hij heeft van deze gelegenheid echter geen gebruik gemaakt. Op basis van deze elementen besluit het Hof dat de nationale regeling van penitentiaire arbeid, met de geboden sociale dekking, niet kennelijk zonder redelijke grondslag is.

De vordering van de man wordt kennelijk ongegrond verklaard en verworpen.

EHRM 12 maart 2013, nr. 15303/10 (beslissing), *Floroiu v. Romania*.

Zie ook ERHM 7 juli 2011, nr. , *Stummer v. Austria*, Nieuwsbrief 1, *Leergang Pensioenrecht 2011-2012*, nr. 1.

3. HOF VAN CASSATIE

3.1. Overlevingspensioen en polygamie

Verzoekster werd in 1940 te Marokko geboren en trouwde er in 1958 met haar man. Deze overleed in 2004. Haar overleden man was een tweede maal gehuwd in Marokko. De ontbinding van dit tweede huwelijk in 1996 kon volgens de arbeidsrechtbank niet erkend worden in België. De echtscheiding van de tweede echtgenote ressorteerde geen rechtsgevolgen in België. Verzoekster tekent beroep aan tegen de beslissing om haar overlevingspensioen (met terugwerkende kracht) te

verminderen ten gevolge van de aanvraag van een overlevingspensioen door de tweede echtgenote.

Nadat het verzoek in eerste aanleg werd afgewezen, verklaarde het Brusselse arbeidshof haar beroep gegrond. Het tweede huwelijk kon volgens het arbeidshof geen sociale gevolgen ressorteren. Dit op basis van een beoordeling *in concreto* van haar banden met de Belgische rechtsorde: enerzijds de Belgische nationaliteit die ze sinds 2001 bezit, anderzijds het feit dat appellante meer dan veertig jaar in België gedomicilieerd was en er met haar echtgenoot woonde tot diens overlijden. Bijgevolg besloot het arbeidshof dat appellante een volledig overlevingspensioen toekomt. De RVP tekende cassatieberoep aan.

Volgens het Hof van Cassatie is de erkenning in België van bepaalde gevolgen van een in het buitenland rechtsgeldig tot stand gekomen polygaam huwelijk niet noodzakelijk strijdig met de Belgische internationale openbare orde (art. 21 WIPR).

De bestreden beslissing dat de Belgische openbare orde zich verzet tegen de erkenning van de sociale gevolgen van het tweede huwelijk is volgens het Hof van Cassatie niet naar recht verantwoord. Noch de Belgische nationaliteit van betrokkene, noch de omstandigheid dat ze meer dan veertig jaar in België verblijft, verantwoordden de bestreden beslissing naar recht.

Cass. 18 maart 2013, S.11.0068.F.

3.2. Definitief karakter begunstiging levensverzekering door aanvaarding

Het recht van afkoop komt toe aan de verzekeringsnemer. Na aanvaarding van de begunstiging is er voor de uitoefening van het recht van afkoop, de toestemming van de begunstigde vereist. De begunstigde heeft immers door het enkele feit van zijn aanvaarding recht op de verzekeringsprestaties. Het Hof oordeelt dat hieruit volgt dat de aanvaarding de begunstiging onherroepelijk maakt en de verzekeringsnemer zijn recht van afkoop na de aanvaarding slechts kan uitoefenen mits toestemming van de begunstigde, ook al heeft deze de begunstiging aanvaard in

tweede orde. De verzekeringsmaatschappij mag het verzoek van de verzekeringsnemer tot afkoop bijgevolg niet inwilligen zonder toestemming van de subsidiaire begunstigde.

Cass. 1 maart 2013, c.12.0307.N/2.

3.3. Belastbaarheid in België van een Nederlandse AOW-uitkering

Het Hof van Cassatie heeft in 2 arresten van 15 maart 2013 geoordeeld dat het feit dat het Nederlandse AOW-pensioen in bepaalde gevallen ook wordt toegekend aan personen die geen beroepsactiviteit hebben uitgeoefend, niet tot gevolg heeft dat er voor diegenen die wel een beroepsactiviteit hebben uitgeoefend, geen enkel verband bestaat tussen de beroepswerkzaamheid en het AOW-pensioen als bedoeld in artikel 34, §1, 1° WIB '92. Louter het verrichten van een aan de Nederlandse loonbelasting onderworpen beroepsactiviteit opent reeds de aanspraak op een AOW-pensioen. Dit wordt duidelijk aangetoond door het feit dat niet-ingezetenen die aan de loonbelasting onderworpen zijn, aanspraak kunnen maken op een AOW-pensioen.

Cass. 15 maart 2013, F.11.0145.N/2 en Cass. 15 maart 2013, F.11.0146/N/2.

4. LAGERE RECHTSPRAAK

4.1. Wettelijk pensioen: discriminatie gemengde loopbaan bij berekening minimumpensioen

Het gewaarborgd minimumpensioen kent een andere berekening naargelang de betrokkene een gemengde loopbaan dan wel een niet-gemengde loopbaan heeft. Voor de Arbeidsrechtbank te Gent stellen de eisers dat er voor deze ongelijke behandeling geen enkele rechtvaardiging bestaat en er dus sprake is van discriminatie. Bovendien, stellen de eisers, zou de wetgevende macht door het indienen van wetsvoorstellen tot afschaffing van het plafond van het minimumpensioen ingeval van gemengde loopbaan, er ook van uitgaan dat het om een niet-gerechtigd onderscheid gaat.

Personen die geen 2/3^e loopbaan als werknemer kunnen aantonen, maar wel een gemengde 2/3^e

loopbaan, hebben recht op een minimumpensioen in het werknemersstelsel (art. 33 herstellwet 10 februari 1981). In geval van een gemengde loopbaan wordt het minimumpensioen echter vermenigvuldigd met een coëfficiënt (art. 7, §1 uitvoerings-KB van 28 september 2006).

De arbeidsrechtbank stelt dat eisers aanspraak maken op een loopbaanbreuk van 7/45ste in het werknemersstelsel. De gemengde loopbaan doet volgens de arbeidsrechtbank geen afbreuk aan het feit dat zij blijkbaar voldoende prestaties hebben geleverd om aan die loopbaanbreuk te komen en er dus ook voldoende sociale zekerheidsbijdragen betaald werden in het werknemersstelsel om pensioenrechten te openen. De arbeidsrechtbank oordeelt dat het loutere feit dat er ook onder een ander statuut prestaties geleverd werden, geen rechtvaardiging kan zijn om de in het werknemersstelsel opgebouwde rechten te verminderen. Deze arbeidsprestaties zouden immers geen invloed hebben op de sociale prestaties en bijhorende betaalde bijdragen in het werknemersstelsel.

De arbeidsrechtbank stelt een ongeoorloofde discriminatie en strijdigheid met artikelen 10 en 11 van de Grondwet vast. Als gevolg hiervan oordeelt de arbeidsrechtbank dat artikel 7, §1 van het uitvoerings-KB buiten beschouwing gelaten moet worden bij de berekening van het minimumpensioen.

Arbrb. Gent 14 maart 2013, onuitg.

4.2. Terugvordering onverschuldigd uitbetaald pensioen na overlijden sociaal verzekerde

Na het overlijden van een gepensioneerde, die tot aan zijn overlijden een gezinspensioen genoot, stelt de Rijksdienst voor Pensioenen vast dat zijn echtgenote reeds verschillende jaren vooroverleden was. Wijlen de gepensioneerde heeft hiervan geen verklaring afgelegd en bijgevolg verschillende jaren onterecht een gezinspensioen ontvangen.

De Rijksdienst voor Pensioenen betekent, 6 maanden na diens overleden, aan wijlen de gepensioneerde de beslissing tot vermindering van zijn pensioen tot het tarief alleenstaande en deelt

mee dat er een onverschuldigd bedrag is betaald. Diezelfde dag betekent de Rijksdienst aan de erfgenaam van wijlen de gepensioneerde, een brief met als bijlage de kennisgeving van schuld op naam van wijlen de gepensioneerde. Deze brief wordt hem betekend in de hoedanigheid van erfgenaam. De erfgenaam werpt op dat de vordering verjaardt is en niet enkel tegen hem, maar ook tegen de nieuwe echtgenote van wijlen de gepensioneerde gericht moet zijn.

De Rijksdienst voor Pensioenen baseert zich op artikel 21 §§3 en 5 van de wet van 13 juni 1966. Dit artikel bepaalt dat de terugvordering van onverschuldigd betaalde prestaties bij overlijden vervalt, als op dat ogenblik de terugvordering nog niet was betekend. De vordering vervalt niet als de sommen werden verkregen door bedrieglijke handelingen, valse of welbewust onvolledige verklaringen of wegens het niet afleggen van een bij wet voorgeschreven verklaring.

Het arbeidshof stelt dat de Rijksdienst voor Pensioenen bewijst dat de onverschuldigde betalingen het gevolg zijn van de afwezigheid van de verklaring van wijlen de gepensioneerde met betrekking tot het overlijden van zijn echtgenote. Bijgevolg vervalt de terugvordering niet. Artikel 22, §1 van de wet van 11 april 2005 tot invoering van het "Handvest" van de sociaal verzekerde, bepaalt echter dat ambtshalve wordt afgezien van de terugvordering. Volgens het arbeidshof is deze bepaling niet onverenigbaar met artikel 21 van de wet van 13 juni 1966. De juridische gevolgen zijn anders. Artikel 22 van het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt dat ambtshalve wordt afgezien van de vordering terwijl artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 bepaalt dat de vordering vervalt.

Hieruit volgt, volgens het arbeidshof, dat op basis van artikel 21 wet van 13 juni 1966 enkel de vordering vervalt zonder dat de Rijksdienst voor Pensioenen weerhouden wordt om op een andere manier deze gelden terug te vorderen. Het bewijs hiervoor vindt het arbeidshof in artikel 21, §5, lid 2. Hierin wordt bepaald dat de terugvordering op de vervallen, niet uitgekeerde bedragen niet verhinderd wordt door het verval van de terugvordering. Als hierop dan artikel 22 van het Handvest wordt

toegepast, moet van de terugvordering ambtshalve worden afgezien. Er wordt immers niet bewezen dat wijlen de gepensioneerde gefraudeerd heeft of vals of bewust onvolledige verklaringen heeft afgelegd.

Arbh. Bergen 24 januari 2013, *JTT* 2013, 207.

4.3. Pensioen zelfstandige: uitoefening mandaat tijdens ziekte en gelijkstelling met arbeidsperiode

Periodes van ziekte of invaliditeit worden gelijkgesteld met arbeidsperiodes voor de berekening van het pensioen van zelfstandigen. Er zijn geen sociale bijdragen verschuldigd voor kwartalen waarin geen beroepsactiviteit werd uitgeoefend wegens ziekte of invaliditeit die gelijkgesteld worden met een periode van beroepsactiviteit in het pensioenstelsel van zelfstandigen. Een periode van ziekte of invaliditeit kan echter niet gelijkgesteld worden met een arbeidsperiode als de betrokkene tijdens deze periode een beroepsactiviteit heeft uitgeoefend.

Een persoon die een mandaat in een vennootschap uitoefent, wordt vermoed een beroepsactiviteit uit te oefenen (artikel 3, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen). Volgens het arbeidshof kan dit vermoeden weerlegd worden. Het onweerlegbaar karakter van het vermoeden is, volgens het arbeidshof, ongrondwettelijk en illegaal. Het arbeidshof baseert zich hiervoor op het arrest van het toenmalige Arbitragehof van 3 november 2004, nr. 176/2004. Volgens het arbeidshof kan het vermoeden bijvoorbeeld weerlegd worden door te bewijzen dat de onderneming geen enkele activiteit uitoefende, het mandaat onbezoldigd was en de persoon geen enkel inkomen kon verschaffen. Wordt dit bewijs niet geleverd, geldt het vermoeden en kunnen de periodes van ziekte, voor de berekening van het pensioen als zelfstandige, niet gelijkgesteld worden met arbeidsperiodes. *In casu* bewijst betrokkene niet voor alle kwartalen dat hij geen beroepsactiviteit uitoefende. Bijgevolg kunnen deze kwartalen niet gelijkgesteld worden met een periode van beroepsactiviteit.

5. OMBUDSDIENST PENSIOENEN JAARVERSLAG 2012

Op 24 april 2013 werd het Jaarverslag 2012 van de Ombudsdienst Pensioenen voorgesteld aan de pers. De belangrijkste thema's die hierin aan bod kwamen, waren:

- Een wettelijke oplossing voor ziekte bij arbeid na de leeftijd van 65 jaar;
- Het in overeenstemming brengen van de zelfstandigenregeling met de werknemersregeling wat betreft de cumul van het gezinspensioen met een klein ambtenarenpensioen;
- De gewijzigde aanpak van PDOS m.b.t. de 10-jarige verjaring van het recht op overlevingspensioen. De PDOS zal deze 10-jarige verjaring niet meer toepassen;
- Oproep tot aanpassing van de wetgeving en uitbreiding van het ambtshalve onderzoek in geval van pensioen als uit de echt gescheidene in de werknemers- en zelfstandigenregeling.

College van de ombudsmannen Pensioenen, Jaarverslag 2012, 192 p, te consulteren via www.ombudsmanpensioenen.be.

6. BELGISCHE RECHTSLEER

6.1. Zelfstandige behoudt pensioenrechten na laattijdige regularisatie door fout administratie

Sinds 18 maart 2013 is een zelfstandige niet meer verplicht om verjaarde regularisatiebijdragen te betalen om zijn pensioenrechten te vrijwaren. Het pensioenrecht voor de oorspronkelijk betaalde bijdragen blijft voortaan behouden.

M. BRUYNINCKX, "Zelfstandige behoudt pensioenrechten na laattijdige regularisatie door fout administratie", *Soc.Weg.* 2013, afl. 7, 19.

Zie: KB 21 februari 2013 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, *BS* 8 maart 2013, *addendum BS* 21 februari 2013 (zie 9.4 "Zelfstandige behoudt pensioenrechten bij fout van

administratie", *Nieuwsbrief Leergang 2012-2013*, nr. 3, 17).

6.2. 'Gratis' pensioenen voor zelfstandigen

Zelfstandigen die hun sociale bijdragen niet of laattijdig betalen, zijn bijdragesupplementen verschuldigd. Zijn deze bijdragesupplementen verjaard, zonder dat ze betaald werden, dan kreeg de zelfstandige tot voor kort voor de betrokken kwartalen in het geheel geen pensioenrechten, ook al had hij een deel of het geheel van de aanvankelijk gevraagde bijdragen uiteindelijk wel betaald.

Deze basisregeling blijft overeind, tenzij wanneer de zelfstandige geen schuld treft en de verjaring het gevolg is van een fout of vergissing van het sociaal verzekeringsfonds, een openbare instelling van sociale zekerheid, een fiscaal bestuur of een ander bestuur. In dat geval worden tóch pensioenrechten opgebouwd voor het effectief betaalde deel van de kwartaalbijdrage (althans voor zover dat deel aan bepaalde minima beantwoordt).

De nieuwe regeling trad op 18 maart 2013 in werking en geldt automatisch voor alle herberekeningen vanaf die datum.

K. TERMOTE, "Gratis pensioenen voor zelfstandigen", *Balans* 2013, afl. 693, 8.

6.3. Minder gelijkstellingen voor wettelijk pensioen: uitvoeringsbesluit

De hervorming van de pensioenwetgeving wordt stap voor stap verder uitgevoerd. Onlangs werden de regels met betrekking tot de 'gelijkgestelde periodes' voor de berekening van de werknemerspensioenen aangepast. De auteur bespreekt de nieuwe regels en heeft het over een vermindering van de periode van gelijkstelling, een minder gunstige berekeningswijze en sociale correctie.

K. TERMOTE, "Solidariteitsbijdragen straks ook op VAPZ-contracten", *Balans* 2013, nr. 694, 7.

6.4. Hervorming pensioenbonus: in eerste lezing goedgekeurd in ministerraad

Om iedereen langer aan het werk te houden, werd in het kader van het Generatiepact van eind 2005 een zogenaamde 'pensioenbonus' ingevoerd voor wie na zijn 62ste tot aan de pensioenleeftijd verder blijft werken, ook al heeft hij juridisch de mogelijkheid om met vervroegd pensioen te gaan.

Door het opschuiven van de leeftijd waarop men vervroegd met pensioen kan gaan, moest ook de pensioenbonus herbekeken worden. Bovendien wenst de overheid een motiverende factor in te bouwen naarmate men meer jaren langer werkt. De nieuwe regeling zal op 1 januari 2014 in werking treden. De auteur schetst de krachtlijnen van de hervorming van de pensioenbonus die in eerste lezing werd goedgekeurd op de ministerraad van 1 maart 2013.

K. TERMOTE, "Hervorming pensioenbonus: in eerste lezing goedgekeurd in ministerraad", *Balans* 2013, afl. 692, 7-8.

6.5. Rechtspositie overheidspersoneel

De wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (*BS* 30 december 2011) heeft het ambtenarenpensioen hervormd. Met de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector (*BS* 21 december 2012) worden in de nieuwe pensioenregeling een aantal versoepelings- en overgangsbepalingen ingevoerd alsook een aantal onnauwkeurigheden verbeterd. De hierna opgesomde regelingen betreffen de voornaamste wijzigingen doorgevoerd voor het geheel van de federale ambtenaren. Zij hebben hoofdzakelijk betrekking op het vervroegd pensioen en op de voor het pensioen gelijkgestelde perioden.

I. VERHEVEN, "Rechtspositie overheidspersoneel", *TBP* 2013, nr. 4, 266.

6.6. La problématique des pensions des fonctionnaires des administrations locales

Au sein de l'ensemble des pouvoirs publics belges, les pouvoirs locaux disposent historiquement, et en vertu de l'autonomie communale, de leur propre système de pension pour les fonctionnaires locaux. Après avoir retracé les tendances d'évolution et les facteurs de détérioration du régime de pension des

fonctionnaires locaux, cette article présente les grand axes de la réforme du système de financement adoptée par le gouvernement fédéral en octobre 2011 ainsi que ses conséquences potentielles sur les finances des pouvoirs locaux.

A. DESOY, "La problématique des pensions des fonctionnaires des administrations locales", *Rev. Banc. Fin.* 2013, nr. 2, 106.

6.7. La pension des magistrats après la réforme

Les magistrats, à l'instar des salariés, des indépendants et des autres agents du secteur public, sont concernés par la réforme des pensions votée à la fin de l'année 2011 et mis en œuvre, non sans difficultés, depuis lors. L'auteur, lui-même magistrat, évoque les trois mesures les plus emblématiques: les pensions anticipées, la durée de la carrière et le traitement de référence.

J.-F. NEVEN, "La pension des magistrats après la réforme", *Bulletin social & juridique* 2013, afl. 490, 14.

Zie: Wet 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, *BS* 30 december 2011.

6.8. Champ d'application étendu pour la cotisation de solidarité sur pension

Une loi du 13 mars 2013 portant réforme de la retenue de 3,55 % au profit de l'assurance obligatoire soins de santé et de la cotisation de solidarité effectuées sur les pensions a pour but d'opérer une harmonisation dans la perception des deux cotisations sociales effectuées sur les pensions, à savoir la cotisation INAMI de 3,55 % et la cotisation de solidarité sur pension.

Désormais, les deux cotisations seront levées par l'Office National des Pensions (ONP). L'ONP devient ainsi le seul interlocuteur dans les relations avec les assurés sociaux dans le cadre de la gestion de ces deux retenues. En d'autres termes, l'ONP reprend les missions en la matière qui était encore de la compétence de l'INAMI. Mais, sans aucune publicité, cette même loi a apporté quelques modifications non négligeables dans le champ d'application de la cotisation de solidarité sur pensions.

B. MARISCAL en L. NIESSEN, "Champ d'application étendu pour la cotisation de solidarité sur pension", *Act.fisc.* 2013, afl. 13, 6-8.

6.9. Solidariteitsbijdrage straks ook op VAPZ-contracten

De auteur bespreekt kort de wijzigingen die doorgevoerd worden door de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55% ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen (*BS* 21 maart 2013, zie ook Nieuwsbrief 3, *Leergang Pensioenrecht* 2012-2013, nr. 9.6., 9.7. en 9.8.). Zo bespreekt hij de uitbreiding van de solidariteitsbijdragen naar VAPZ, aanpassingen aan de Europese wetgeving, de vereenvoudiging van de inning van de bijdragen door één inningsinstantie en de inwerkingtreding.

K. TERMOTE, "Solidariteitsbijdragen straks ook op VAPZ-contracten", *Balans* 2013, nr. 694, 7.

6.10. Aanvullende pensioenen: nieuwe fiscale maatregelen

Zoals vooropgesteld in het begrotingsakkoord 2012, heeft de regering Di Rupo I ingrijpende hervormingen doorgevoerd op het vlak van pensioenen en aanvullende pensioenen. Uiteindelijk werden bij programmawet van 22 juni 2012 de pensioenmaatregelen gepubliceerd. De programmawet van 27 december 2012 herschrijft de regeling inzake de bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor aanvullende pensioenen. De auteurs bespreken de juridisch-fiscale en sociaalzekerheidsrechtelijke wijzigingen op het vlak van de aanvullende pensioenen. Zo bespreken ze de invoering van de 'Wijninckxbijdrage', de externe financieringsplicht, de verhoging van de tarieven afzonderlijke taxatie bij uitkering op 60 en 61 jaar, de tariefaanpassingen, de uitbreiding van de controlemogelijkheden van de pensioendatabank en de sancties bij niet-mededeling aan de pensioendatabank.

M. VANDENDIJK en C. HENDRICKX, "Aanvullende pensioenen: nieuwe fiscale maatregelen", *ATF* 2013, nr. 4, 18.

6.11. La clause bénéficiaire "mes héritiers légaux" à la lumière de la loi de 13 janvier 2012

L'arrêt de la cour d'appel de Liège du 4 janvier 2012 met en lumière la difficulté récurrente rencontrée en pratique lorsque les héritiers légaux sont désignés comme les bénéficiaires de la prestation d'assurance alors que le preneur laisse un testament dans lequel il a institué un ou plusieurs légataires universels.

La désignation des héritiers légaux est une clause d'attribution bénéficiaire qui est très couramment prévue à titre subsidiaire. A défaut de conjoint, d'enfants nés ou à naître, il est souvent stipulé que la prestation d'assurance reviendra aux héritiers légaux de preneur.

La loi du 13 janvier 2012 a apporté une réponse précise aux deux questions, qui sont émergées de la désignation. A savoir :

- Les héritiers légaux recueillent-ils le capital *iure hereditario* ou *iure proprio* ?
- En présence d'un testament instituant un légataire universel, qui recueille le capital ? les héritiers légaux évincés ou le légataire universel ?

F. TAINMONT, "La clause bénéficiaire "mes héritiers légaux" à la lumière de la loi de 13 janvier 2012 insérant un article 110/1 dans la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre", *Rev. Trim.dr.Fam.* 2013, nr. 1, 311.

6.12. La nouvelle « protection » des héritiers réservataires en cas d'assurance-vie: attention danger!

La loi du 10 décembre 2012 modifiant certains aspects du droit civil successoral, a été doublée d'une autre, promulguée et publiée le même jour, qui vise les contrats d'assurance-vie. La loi du 10 décembre 2012 modifiant la loi sur le contrat d'assurance terrestre, a été publiée au Moniteur du 11 janvier 2013 et est donc entrée en vigueur le 21 janvier 2013. L'auteur discute l'effet fiscal redoutable que la loi pourra avoir.

S. SEGIER, "La nouvelle « protection » des héritiers réservataires en cas d'assurance-vie: attention danger!", *Act.Fisc.* 2013, nr. 17, 1.

6.13. Onderscheid wettelijk samenwonenden - gehuwden voor voor vrijstelling successierechten

De auteur bespreekt het arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 september 2012 (zie ook Nieuwsbrief 2, *Leergang Pensioenrecht 2012-2013*, nr. 3.1.). In dit arrest oordeelde het Hof dat het onderscheid tussen wettelijk samenwonenden en gehuwden, wat betreft de vrijstelling van successierechten op basis van artikel 8, 6de lid, 3° W.Succ., niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. De auteur besluit door te stellen dat, hoewel begrijpelijk dat het Hof een eerder afwachtende houding aanneemt, het de rechtszekerheid ten goede mocht komen dat de wetgever bij zijn veelvuldig wetgevend ingrijpen voldoende grondig en coherent te werk gaat.

G. VANDEN ABEELE, "Het onderscheid tussen wettelijk samenwonenden en gehuwden voor de toepassing van artikel 8, 6de lid, 3° W.Succ.", *TFR* 2013, nr. 439, 312.

6.14. The Revision of the Occupational Pensions Directive – IORP II

The European Commission has launched the revision of the IORP Directive in March 2011 with its Call for Advice. EIOPA provided its advice one year later and is currently testing the Holistic Balance Sheet (HBS) as one of the key elements of the future IORP II Directive. This paper explores the technical aspects of the HBS and identifies many areas that need further work.

A. DEVOS, "The Revision of the Occupational Pensions Directive – IORP II", *Rev.Banc.Fin.* 2013, nr. 2, 143.

6.15. NAR sluit 3 nieuwe CAO's Stelsel Werkloosheid met Bedrijfstoeslag

Op 28 maart 2013 werden liefst 3 nieuwe interprofessionele cao's inzake het Stelsel Werkloosheid met Bedrijfstoeslag (SWT) gesloten. De cao's nr. 105 respectievelijk nr. 106 zijn een verlenging van SWT-regelingen die afliepen op 31 december 2012. De cao nr. 107 voorziet de invoering van een nieuwe attesteringsprocedure voor die situaties waarin de werknemer het individueel recht op SWT heeft 'vastgeklikt'. De

auteur bespreekt de afspraken die voortvloeien uit deze regelingen.

T. DIRIX, "NAR sluit liefst 3 nieuwe CAO's Stelsel Werkloosheid met Bedrijfstoeslag", *Soc.Weg.* 2013, nr. 9, 8.

6.16. Pension Reforms in the Euro Area – An Overview

This overview is based on the 2012 Ageing Report published by the European Commission mid 2012. It focuses on the actual situation and consider some projections up to 2060 for the expected costs due to the ageing of the population. Belgium is compared within its three neighbours. But also major changes in other important euro area countries and in the United Kingdom and Sweden are presented.

F. LIERMAN, "Pension Reforms in the Euro Area – An Overview", *Rev.Banc.Fin.* 2013, nr. 2, 87.

7. RVP DIENSTNOTA'S

De RVP vaardigde volgende dienstnota's uit:

- Dienstnota 2013/05: Verhoging van het gewaarborgd minimumpensioen zelfstandige voor een gezinspensioen op 1.04.2013;
- Dienstnota 2013/6: Vakantiegeld 2013 en de berekening van de bedrijfsvoorheffing;
- Dienstnota 2013/7: Het in aanmerking nemen van bepaalde gelijkgestelde perioden en de begrenzing van het fictief loon hervorming 2012.

8. NIEUWE LIFE AND BENEFITS

In Life&Benefits nr. 2013/4 lezen we:

- Aanvullende pensioenen – dading sluiten over toekomstig pensioen kan (door J. BEERNAERT)
- Tweedepijlerpensioenen – Treft de sociale antimisbruikbepaling ook bonuspensioenplannen? (door K. RASSCHAERT en K. LEIJNEN)
- Tweede pijler zelfstandigen – IPT- verzekering nog interessanter t.o.v. dividenduitkering (door P. VAN EESBEECK)

9. NEDERLANDSE RECHTSPRAAK: BEËINDIGING AOW-PENSIËN TIJDENS DETENTIE

In de Nederlandse Algemene Ouderdomswet (art. 8b, tweede lid AOW) wordt bepaald dat het ouderdomspensioen beëindigd kan worden als de betrokkene ten minste een maand rechtens zijn vrijheid is ontnomen. Dit was het geval *in casu*. Eiser stelt dat dit een inbreuk vormt op het eigendomsrecht zoals voorzien in artikel 1, 1ste Protocol bij het EVRM.

De Centrale Raad van Beroep stelt dat ook vermogensbestanddelen, met inbegrip van aanspraken waarvan de betrokkene een gerechtvaardigde verwachting heeft dat deze zullen worden gerealiseerd, onder de bescherming van artikel 1 vallen. Als er een inmenging is in dit 'bezit', moet worden nagegaan of er voldaan is aan de voorwaarden, namelijk de inmenging moet bij wet voorzien zijn, er moet een legitieme doelstelling zijn en er moet een behoorlijk evenwicht behouden worden tussen de eisen van algemeen belang en de eigendomsbescherming van het individu.

De Raad is van mening dat er sprake is van een inbreuk op het eigendomsrecht van eiser, maar dat er niet gesproken kan worden van een schending van artikel 1. De inmenging is voorzien bij wet, namelijk door artikel 8b AOW. Volgens de Raad is er eveneens een legitieme doelstelling. De wetgever wilde immers vermijden dat gedetineerden gedurende de detentie vermogen kunnen opbouwen dankzij uit de collectieve middelen bekostigde uitkeringen. Uit deze doelstelling en de ruime appreciatiemarge van de lidstaat volgt dat er niet gesproken kan worden van een onevenwichtige afweging tussen het algemeen belang en het individuele eigendomsrecht. Daarenboven bewijst eiser niet dat er op hem een individuele en buitensporige last rust. Bijgevolg is er geen sprake van een schending van artikel 1, 1ste Protocol bij het EVRM.

Centrale Raad van Beroep 3 mei 2013, 11/6286 AOW.

10. BUITENLANDSE RECHTSLEER: OP ZOEK NAAR DE GRENZEN VAN DE SOLIDARITEIT IN HET AANVULLEND PENSIËN

Solidariteit was jarenlang een vanzelfsprekendheid in pensioenregelingen. In Nederland uit zich dat in specifieke solidariteitsnormen die gelden voor de arbeidsvoorwaarde pensioen en (voor verplichte bedrijfstak)pensioenfondsen in het bijzonder. Sectorbrede solidariteit door de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds is hiervan het Nederlands voorbeeld bij uitstek.

Anno 2013 staat de solidariteit onder druk. Dreigende kortingen bij Nederlandse pensioenfondsen voor zo'n 5,6 miljoen personen in 2013 en het aangekondigde nieuwe pensioencontract zorgen ervoor dat zowel jong als oud zich afvraagt of zij de pensioenrekening krijgt gepresenteerd. De elasticiteit van de solidariteit dreigt volgens sommigen te breken. De auteur identificeert juridische solidariteitsnormen bij arbeidsgerelateerde pensioenregelingen en verkent de (juridische) grenzen van die solidariteit.

M. HEEMSKERK, "Op zoek naar de grenzen van de solidariteit van het aanvullend pensioen", *WPNR* 2013, afl. 6968, 223-231.

11. INTERNATIONAL UPDATE

11.1. Luxembourg

A pension reform law effective January 1 encourages older workers to remain in the labor force and sets up an adjustment mechanism that will help keep the public, pay-as-you-go (PAYG) pension system sustainable. Rapid aging of the population is exerting fiscal pressure on the public pension system.

The new law gradually changes the benefit formula for the PAYG system, which consists of a flat-rate benefit based on years of coverage and a variable-rate, earnings-related benefit. As a result, the flat-rate benefit is increasing slightly. At the same time, the variable-rate benefit formula is decreasing.

Once the new law is fully implemented, an insured person would have to work about 3 years longer than he or she would today to receive a benefit equal to 2012 levels. Workers aged 57 to 60 with 40 years of service may continue to retire, but will receive a benefit that is actuarially reduced. In addition, a new "reduction factor" will limit the adjustment of benefit levels to a portion of the increase in the wage level if benefits exceed contributions.

Bron: SSA, International Update, January 2013, te consulteren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

11.2. Slovenia

On January 1, a new pension reform law went into effect that increases retirement ages for men and women and changes how old-age benefits are calculated under the pay-as-you-go (PAYG) public pension system. The law follows a September 2010 draft law increasing retirement ages that was approved by parliament but rejected in a public referendum.

Under the previous rules, the retirement age in Slovenia varied according to a worker's years of contributions. The new law gradually changes the qualifying conditions, such that workers will be able to retire at age 60 with at least 40 years of contributions or at age 65 with at least 15 years of contributions. In addition, the new law changes the way benefits are calculated by basing old-age pensions on the highest 24 years of earnings, an increase from 18 years under the previous rules.

Slovenia's PAYG public pension system covers all employed workers, self-employed workers, and unemployment benefit recipients. Employees contribute 15.5 percent of gross earnings and employers contribute 8.85 percent of payroll for old-age, survivors, disability, and work-injury permanent disability benefits.

Bron: SSA, International Update, January 2013, te consulteren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

11.3. Spain

Effective April 1, a new law entered into force that is designed to discourage early retirement under the public, pay-as-you-go (PAYG) pension system. The law implemented on April 1 increases the qualifying conditions for involuntary, voluntary, and partial retirement.

Older workers with longer careers may be eligible for involuntary early retirement if they have been unemployed for at least 6 months and their unemployment was the result of restructuring or the closing of a business because of economic conditions or the death, retirement, or disability of a business owner. Voluntary early retirement applies to older workers with longer careers. Partial retirement applies to workers below the normal retirement age who switch from full- to part-time employment and receive a proportionally reduced pension at the same time. Both types of early retirement pension (involuntary and voluntary) are reduced for each year the benefit is awarded before the normal retirement age, according to the number of years of contributions below the number required for a full benefit.

The partial retirement measures implemented April 1 allow workers close to the normal retirement age to work part time and receive a proportionally reduced pension. However, those workers and their employers must pay social security contributions based on a full-time position. At the normal retirement age, the full benefit replaces the partial benefit.

The new rules also encourage older workers to remain in the labor force. Workers who qualify for a full retirement benefit are permitted to continue working past the normal retirement age on a full- or part-time basis and receive half of their full retirement benefit at the same time. These "active pensioners" and their employers pay two types of social security contributions: a new "solidarity quota" of 8 percent of earnings and 1.60 percent for work injury, compared with 28.30 percent for most social security programs. When these pensioners fully retire, they receive a full benefit.

Bron: SSA, International Update, April 2013, te consuleren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

11.4. Estonia

On January 1, a new monthly pension supplement went into effect under Estonia's first-pillar, public pay-as-you-go (PAYG) program for pensioners who have provided care to a child aged 3 or younger. The supplemental benefit is paid to only one caregiver at a time, provided he or she raised the child for at least 8 years and is currently receiving an old-age, disability, or survivor's pension. The value of the benefit varies according to the child's date of birth.

In addition, current workers who care for a child aged 3 or younger may now receive a supplementary contribution from the government deposited to their second-pillar individual accounts. Only one parent is eligible to receive the contributions at a time.

Estonia's pension system consists of a first-pillar PAYG public pension program that covers all permanent residents of Estonia and a second pillar of mandatory individual accounts that covers all persons born after December 31, 1982.

Bron: SSA, International Update, February 2013, te consuleren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

11.5. The United Kingdom

On January 18, the Department for Work and Pensions published a draft bill introducing a flat-rate single-tier pension (STP) to replace the existing multi-tier public pension system. The STP would be implemented in April 2017 at the earliest and cover new entrants to the labor force and workers below the state pension age (SPA) when the new system is implemented. According to the government, the reform would particularly benefit women, low earners, and the self-employed who find it difficult to earn a full state pension under existing rules.

If adopted, the STP would provide a single, flat-rate state weekly pension above the current basic state pension. Set slightly higher than the means-tested benefit, the STP would be expected to reduce the proportion of those eligible for means testing by more than half. The STP would increase at least in line with average growth in earnings. A full STP pension would require 35 years of contributions. Those with less than 35 years, but with at least 7–10 years of contributions, would receive a reduced benefit.

In addition to introducing the STP, the bill would make future changes to the retirement age that would:

- Accelerate the increase in the SPA from 66 to 67;
- And Introduce a framework for future changes to the SPA, subject to a 5-year review and, if necessary, adjust it to reflect changes in life expectancy.

Bron: SSA, International Update, February 2013, te consuleren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

11.6. Kazakhstan

On January 23, Kazakhstan's president announced plans to merge assets in the system of mandatory individual accounts into one state-run Centralized Accumulation Pension Fund (CAPF) by July 1. According to the government, the consolidation will provide more effective and secure management of pension savings and easier government access to long-term financing for the country's economic development. Supporters of the policy also claim that a single fund would save on administrative costs for individual accounts.

Before the new policy can be implemented, assets of the 10 private funds must be merged with those of the state-run GNPF. CAPF operations will be modeled after the GNPF, which is run by the National Bank of Kazakhstan. An investment council will be created to set limits on investments and approve certain types of investments, such as public infrastructure projects. Existing pension funds managing individual accounts will be permitted to

manage voluntary pension fund accounts. The contribution rate will remain unchanged.

In addition to mandatory individual accounts, Kazakhstan's public pension system includes a solidarity pension for those who worked at least 6 months under the old pay-as-you-go system and social benefits for individuals with pensions below the minimum pension specified by the government, as well as those ineligible for a contributory pension.

Bron: SSA, International Update, March 2013, te consulteren via <http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/index.html>.

12. GELEZEN IN HET BELGISCH STAATSBAD

12.1. Berekening overlevingspensioenen

Voor de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste ingaan op 1 juli 2013, worden de berekeningsregels vereenvoudigd. Als de echtgenoot na de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden, is het overlevingspensioen gelijk aan 80% van het pensioen dat betaalbaar was in de maand van het overlijden. Dit zonder dat de eventuele vermindering wegens vervroeging wordt toegepast.

Deze wijziging treedt in werking op 1 juli 2013.

Wet van 23 april 2013 tot wijziging van artikel 7 van het KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, *BS* 7 mei 2013.

12.2. Sectorpensioenen

KB 21 januari 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 20 oktober 2011, gesloten in het Paritair Comité voor het vervoer en de logistiek, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 25 juni 2008 tot invoering van een sociaal sectoraal pensioenstelsel voor de **arbeiders tewerkgesteld in de ondernemingen van geregeld, bijzondere vormen van geregeld en ongeregeld vervoer**, *BS* 18 april 2013.

KB 21 januari 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 13 december 2011, gesloten in het Paritair Comité voor de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren, betreffende de pensioenpremie voor de **uitzendkrachten in de sector van het koetswerk**, *BS* 23 april 2013.

KB 21 januari 2013 Koninklijk besluit waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 13 december 2011, gesloten in het Paritair Comité voor de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren, betreffende de pensioenpremie voor de **uitzendkrachten in de sector voor de metaalhandel**, *BS* 23 april 2013.

KB 13 maart 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 8 mei 2012, gesloten in het Paritair Comité voor de **voedingsnijverheid**, tot aanvulling van de collectieve arbeidsovereenkomst van 5 november 2003 tot bepaling van de bijdragen voor het sociaal sectoraal aanvullend pensioenstelsel, *BS* 10 april 2013.

KB van 17 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 14 februari 2012, gesloten in het Paritair Subcomité voor de **beschutte werkplaatsen gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap of door de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de sociale werkplaatsen erkend en/of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap**, betreffende de sectorale pensioentoezegging voor de periode 2006-2010, *BS* 7 mei 2013.

KB van 3 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 14 februari 2012, gesloten in het Paritair Subcomité voor de **beschutte werkplaatsen gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap of door de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de sociale werkplaatsen erkend en/of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap**, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 15 februari 2011 tot wijziging van de statuten en de benaming van het fonds voor bestaanszekerheid genaamd "Sociaal Fonds 327.01 tot aanvullende financiering tweede pensioenpijler", *BS* 7 mei 2013.

KB van 3 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 10 mei 2012, gesloten in het Paritair Comité voor **het vervoer en de logistiek**, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 10 november 2010 betreffende de invoering van een pensioenfonds voor de arbeiders/arbeidsters van de subsector voor de verhuisondernemingen,

meubelbewaring en hun aanverwante activiteiten, *BS* 7 mei 2013.

KB van 3 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 2 februari 2012, gesloten in het Paritair Subcomité voor **de diensten voor gezins- en bejaardenhulp van de Vlaamse Gemeenschap**, betreffende de sectorale pensioentoezegging voor de periode 2006-2010, *BS* 2 mei 2013.

KB van 3 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 14 februari 2012, gesloten in het Paritair Comité voor **de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren**, betreffende de pensioenpremie voor de uitzendkrachten in de sector van ondernemingen welke bruggen en metalen gebinten monteren (111.03) die ressorteren onder het Paritair Comité voor de metaal-, machine- en elektrische bouw, met uitzondering van die welke tot de sector van de ondernemingen der metaalverwerking behoren, *BS* 2 mei 2013.

KB van 3 april 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 21 februari 2012, gesloten in het Paritair Subcomité voor **de socio-culturele sector van de Vlaamse Gemeenschap**, betreffende de sectorale pensioentoezegging voor de periode 2006-2010, *BS* 2 mei 2013.

KB van 13 maart 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 21 december 2009, gesloten in het Paritair

Comité voor **de metaal-, machine- en elektrische bouw**, tot wijziging van het sociaal sectoraal pensioenstelsel en van het pensioenreglement, *BS* 15 mei 2013.

12.3. Bijzondere stelsels

KB 5 december 2011 dat het pensioenstelsel ingesteld door de wet van 28 april 1958 toepasselijk maakt op de **personeelsleden van de strategische adviesraad** Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, de strategische adviesraad Internationaal Vlaanderen, de strategische adviesraad Vlaamse Woonraad, de strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed, de strategische adviesraad Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van Vlaanderen, de strategische adviesraad Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de strategische adviesraad voor Landbouw en Visserij en de strategische adviesraad voor het Wetenschaps- en Innovatiebeleid, *BS* 8 april 2013.

KB 5 december 2011 dat het pensioenstelsel ingesteld door de wet van 28 april 1958 toepasselijk maakt op de **personeelsleden van het eHealth-platform**, *BS* 8 december 2013.

B.Fr.Gem.Reg. 28 maart 2013 waarbij het **Instituut voor opleidingen tijdens de loopbaan** wordt ertoe gemachtigd om deel te nemen aan de pensioenregeling ingesteld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere instellingen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden, *BS* 24 april 2013.

Nummer 4 afgesloten op 16 mei 2013

www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht

Deze niet periodieke nieuwsbrief is verbonden aan de leergang pensioenrecht en wordt in functie van recente ontwikkelingen opgesteld. Het doel is de studenten te informeren over de allerlaatste ontwikkelingen in het pensioenrecht in zijn meest ruime benadering. De nieuwsbrief is verwijzend en moet de studenten op pad zetten naar nieuwe bronnen. De redactie berust integraal bij Yves Stevens en Evy Van Genechten. Zowel studenten als docenten in de leergang pensioenrecht zijn vrij om suggesties te geven naar de inhoud. Reacties zijn welkom yves.stevens@law.kuleuven.be of leergangpensioenrecht@law.kuleuven.be.

De nieuwsbrief "Leergang pensioenrecht" is erkend als juridisch tijdschrift in de zin van art. 280,5° van het wetboek der registratie, hypotheek en griffierechten – erkenningsnummer E.L. 911/1021/135.

GEEN VERJARING MEER VAN HET RECHT OP OVERLEVINGSPENSOEN IN DE OPENBARE SECTOR NA 10 JAAR

De Ombudsman Pensioenen werd geconfronteerd met verschillende personen die op het ogenblik van het overlijden van hun echtgenoot nog voltijds werkten en het overlevingspensioen niet hadden aangevraagd. Jaren later dienen ze wel een aanvraag in. Op dat moment deelde de PDOS hen mee dat in toepassing van artikel 2262bis Burgerlijk Wetboek (alle persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar) het recht verjaard is. Sommigen vroegen ook een overlevingspensioen aan in de regeling voor werknemers of zelfstandigen omdat hun echtgenoot een gemengde loopbaan had. Hier werd de verjaring van het pensioenrecht niet ingeroepen.

De Ombudsman haalt vooreerst aan dat verschillende auteurs in de rechtsleer stellen dat het recht om de verjaring van het pensioenrecht in te roepen de openbare orde niet raakt¹. Van deze stelling vertrekkend dient PDOS de verjaringstermijn niet in te roepen. Doch zelfs wanneer men de verjaringstermijn uit het BW toepast, moet men artikel 2257 BW ("De verjaring loopt niet ten aanzien van een schuldvordering die van een voorwaarde afhangt, zolang die voorwaarde niet vervuld is") toepassen. Behoudens de gevallen waarin een recht ambtshalve wordt toegekend, kan het recht op een pensioen immers enkel geopend worden vanaf het ogenblik dat een aanvraag werd ingediend². Zonder het indienen van een aanvraag, *conditio sine qua non* voor de uitoefening van het recht³, kan een dergelijk recht *ipso facto* niet het voorwerp uitmaken van een verjaring. Anders zou er een niet-uitoefenbaar recht worden gecreëerd⁴, tegenstrijdig aan het Romeinse adagium "Actioni non natae non currit praescriptio". De Ombudsman wijst er tevens op dat noch de RVP noch het RSVZ de verjaringstermijn uit het BW inroepen. Overigens heeft de wetgever wel een duidelijke verjaringstermijn voorzien inzake betaling van overheidspensioenen (art. 100, 3° wet op de Rijkscomptabiliteit).

Na onderhandelingen beslist de PDOS uiteindelijk dat het recht op een overlevingspensioen niet kan verjaren. De PDOS argumenteert dat de wijziging van het standpunt mede ingegeven wordt door de overvloedig aanwezige rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die stelt dat het pensioenrecht van openbare orde is en ontstaat *zodra aan de voorwaarden voldaan is* vermits het pensioen dan een eigendomsrecht creëert dat valt onder het toepassingsgebied van artikel 1 van het 1ste protocol bij het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Het ontnemen van een eigendom kan enkel in het algemeen belang en wanneer dit uitdrukkelijk door een wet voorzien wordt. Dit is niet het geval bij de verjaring van het recht op een overlevingspensioen. Na de bemiddeling door de Ombudsman kunnen zij die te horen kregen dat hun recht op een overheidsoverlevingspensioen verjaard was, door het indienen van een nieuwe aanvraag een nieuwe beslissing krijgen.

---

¹ J. LECLERCQ, "La répétition de l'indu dans le droit de la sécurité sociale", *TSR* 1976, 446 nr. 16; impliciet: A. VERMOTE, "Specifieke kenmerken van de verjaring in het sociale zekerheidsrecht", in A. VANREGENMORTEL, R. JANVIER, V. VERVLIET (eds.), *Actuele problemen van het sociale zekerheidsrecht*, Brugge, die Keure, 2011, 75

² Merk op dat de uit de echt gescheiden echtgenoot een aanvraag moet indienen binnen het jaar na het overlijden van de ex-echtgenoot indien er een langstlevende echtgenoot is.

³ A. LINDEMANS, *Verjaring in het sociale zekerheidsrecht*, Deurne, Kluwer, 1994, 418

⁴ Merk op dat in de vroegere versie van de wet van 21 juli 1844 (basiswet pensioenen openbare sector) expliciet een verjaringstermijn voorzien was, wat laat veronderstellen dat het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op het recht op pensioen.

Naar pensioenopbouw op basis van gevangenisarbeid?

Het Hof geeft in de zaak Floroui (zie punt 2 in deze nieuwsbrief) uitgebreid aan waarom de uitsluiting van werkende gedetineerden uit het pensioensysteem geen schending van het eigendomsrecht inhoudt. Het Hof baseert zich op de relatief korte arbeidsperiode in de gevangenis, de compensatie door strafverminderingen of een bij wet bepaalde vergoeding, het genot van een gratis ziekteverzekering, de mogelijkheid een invaliditeitsuitkering te ontvangen bij arbeidsongeschiktheid en om zich op vrijwillige basis aan te sluiten bij de pensioenregeling. Dit alles lijkt evident. Een eerste spontane reactie kan zijn: we gaan gedetineerden toch geen pensioenopbouw gunnen.

Toch rijst deze vraag naar pensioenopbouw voor gedetineerden en meer bepaald wanneer zij in de gevangenis arbeid verrichten.

Voor alle duidelijkheid: in het Belgische systeem is er geen pensioenopbouw tijdens de detentie. Dit is logisch: de 'reguliere' arbeid wordt stopgezet en er worden dan ook geen socialezekerheidsbijdragen meer betaald. Er is bijgevolg geen pensioenopbouw meer.

Als een gedetineerde toegelaten wordt een normale beroepsactiviteit voort te zetten of aan te vangen buiten de gevangensmuren, dan gaat het om reguliere arbeid op basis waarvan er natuurlijk wel pensioenopbouw is. Het gaat niet om "gevangenisarbeid" zoals bijvoorbeeld helpen in de keuken, poetsen of eten rondbrengen. Dergelijke gevangenisarbeid betekent in België volgens de wetgeving dat de gedetineerde in de gevangenis door de gevangenis voorziene arbeid uitoefent, onder het gezag van de overheid. Omwille van de bijzondere aard van deze arbeid, wordt er evenwel niet aanvaard dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Bijgevolg is de RSZ-wet niet van toepassing. Geen socialezekerheidsbijdragen en dus terecht geen pensioenopbouw. Werkende gedetineerden kunnen evenwel bij KB gelijkgesteld kunnen worden met werknemers. De Koning kan dan modaliteiten bepalen voor de, eventueel beperkte, gelijkstelling. Dit is echter (nog) niet gebeurd.

Het spreekt met andere woorden voor zich dat de detentieperiode tijdens dewelke men werkt in de gevangenis op zich niet wordt gelijkgesteld met een

arbeidsperiode. Wat wel als loopbaan in acht wordt genomen zijn enerzijds de periode van voorlopige hechtenis zonder definitieve veroordeling en anderzijds de gelijkstelling op basis van arbeidsongeschiktheid als de gedetineerde voor de detentie reeds een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontving. Deze gelijkstelling gebeurt echter louter op basis van de arbeidsongeschiktheid en heeft niets met de detentie te maken. Deze twee gevallen: voorlopige hechtenis en arbeidsongeschiktheid hebben echter niets te maken met een strafrechtelijke veroordeling.

Maatschappelijk ligt de gelijkstelling van de detentieperiode met een arbeidsperiode voor de pensioenberekening ongetwijfeld ook gevoelig. De proliferatie van gelijkgestelde periodes gaat al ver genoeg. Bovendien zal het niet kunnen opbouwen van een pensioen, voor velen een terecht gevolg zijn van het strafrechtelijk gedrag van de gedetineerden. Er speelt met andere woorden een soort van schuldelement.

Wat echter ook niet uit het oog verloren mag worden, is dat, vooral langdurig, gedetineerden vanaf hun pensioenleeftijd vaak zullen moeten terugvallen op de Inkomensgarantie voor Ouderen omdat ze niet in staat geweest zijn een degelijk pensioen op te bouwen. Er bestaat met andere woorden een spanningsveld tussen het toelaten van pensioenopbouw en het verdringen van gedetineerden in de armoede.

De tendens in het gevangeniswezen om meer de nadruk te leggen op resocialisering, re-integratie en normalisatie, lijkt moeilijk verenigbaar met het, eventuele, verdringen van gedetineerden in de armoede. De bepalingen omtrent arbeid in de basiswet betreffende het gevangeniswezen, die nog steeds dode letter zijn, gaan ook in deze richting. Zo moet, bijvoorbeeld, gevangenisarbeid gebeuren in omstandigheden die zoveel mogelijk overeenstemmen met de omstandigheden in de vrije samenleving.

We kunnen ons afvragen hoe lang de uitsluiting van pensioenopbouw nog gerechtvaardigd kan worden. Dit niet zozeer op basis van de rechtspraak van het Europees Hof, maar wel op basis van een maatschappelijk rechtvaardigheidsgevoel en de tendens tot normalisatie van arbeid in het gevangeniswezen.

EVG